

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 К 010796 16 Квлз
Бања Лука, 17.11.2016. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Весне Антонић, као предсједнице вијећа, Обрена Бужанина, Драгомира Миљевића, Едине Чупељић и Смиљане Мрша, као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против осуђеног Р.Ј., због стицаја кривичних дјела примања мита из члана 351. став 2. Кривичног закона Републике Српске и из члана 351. став 1. истог Закона и осуђеног Ђ.Ш., због кривичног дјела примања мита из члана 351. став 2. у вези са чланом 25. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о захтјевима за заштиту законитости које су поднијели бранилац осуђеног Р.Ј., адвокат Ј.Ј. из Б.Л. и осуђени Ђ.Ш., против правоснажне пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К010796 15 К 2 од 10.06.2015 године, у сједници вијећа одржаној дана 17.11.2016. године, донио је

П Р Е С У Д У

Захтјеви за заштиту законитости се одбијају.

О б р а з л о ж е њ е

Побијаном пресудом Посебног одјељења за организовани и најтеже облике привредног криминала Окружног суда у Бањој Луци, број 11 0 К 010796 15 К 2 од 10.6.2015. године, а која је потврђена пресудом Врховног суда Републике Српске број 11 0 К 010796 15 Кж 3 02.02.2016. године, оглашени су кривим оптужени Р.Ј. због стицаја кривичних дјела, примање мита из члана 351. став 2. Кривичног закона Републике Српске (у даљем тексту: КЗ РС) и из члана 351. став 1. истог закона и оптужени Ђ.Ш. због кривичног дјела примање мита из члана 351. став 2. у вези са чланом 25. КЗ РС.

Оптуженом Р.Ј., за кривично дјело примање мита из члана 351. став 2. КЗ РС (чињенично описано под тачком 1. изреке пресуде) утврђена је казна затвора у трајању од 2 (двije) године и 4 (четири) мјесеца и новчана казна у износу од 9.000,00 КМ, као споредна казна, а за кривично дјело примање мита из члана 351. став 1. КЗ РС (чињенично описано под тачком 2. изреке пресуде) утврђена је казна затвора у трајању од 2 (двije) године и новчана казна у износу од 9.000,00 КМ, као споредна казна, па је, на основу одредби члана 42. став 2. тачка 2. и 4. и став 3. КЗ РС, осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 4 (четири) године и јединствену новчану казну у износу од 18.000,00 КМ, као споредну казну. На основу одредбе члана 44. КЗ РС, у изречену јединствену казну затвора, оптуженом је урачунато вријеме проведено у притвору од 16.11.2012. до 16.12.2012. године, као и вријеме проведено у Психијатријској болници С. од 24.03.2014. до 03.04.2014. године. На основу одредбе члана 56. став 1. тачка 3. члана 60. став 1. и 2. КЗ РС, оптуженом је изречена мјера безбједности забране вршења позива,

дјелатности или дужности и то забрана обављања послова стечајног управника у трајању од 5 (пет) година од дана правоснажности пресуде. На основу одредбе члана 94. став 1. и 2. и члана 95. став 1. КЗ РС, од оптуженог је одузета имовинска корист прибављена извршењем кривичног дјела, у износу од 100.000,00 КМ.

Оптужени Ђ.Ш. је осуђен на казну затвора у трајању од 1 (једне) године и новчану казну у износу од 6.000,00 КМ, као споредну казну.

На основу одредбе члана 108. став 3. Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), оштећени Д.П. је са имовинскоправним захтјевом упућен на парницу, а на основу одредбе члана 99. став 1. ЗКП РС, оптужени су обавезани да плате трошкове кривичног поступка и то износ од 464,00 КМ солидарно, те оптужени Р.Ј. износ од 3.100,00 КМ, а оптужени Ђ.Ш. износ од 2.700,00 КМ, те паушал у износу од по 500,00 КМ.

Против те пресуде захтјев за заштиту законитости (у даљем тексту: Захтјев) су благовремено поднијели, бранилац осуђеног Р.Ј., адвокат Ј.Ј. из Б. и осуђени Ђ.Ш. због повреде Кривичног закона и повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС).

Приједлог браниоца осуђеног Р.Ј. је да се Захтјев уважи и преиначи правоснажна пресуда на начин што ће се овај осуђени ослободити оптужбе на основу члана 298. став 1. тачке а) и в) у односу на тачку 1. и 2. пресуде, или на основу члана 298. став 1. тачка б) ЗКП РС у односу на тачку 2. пресуде, или да се правоснажна пресуда укине и закаже претрес пред Врховним судом Републике Српске.

Приједлог осуђеног Ђ.Ш. је да се Захтјев уважи и преиначи правоснажна пресуда доношењем пресуде којом се он ослобађа од оптужбе.

У одговору на Захтјев републички јавни тужилац Бранка Милошевић је оспорила основаност наведених Захтјева и предложила да се исти као неосновани одбију.

Приликом одлучивања о Захтјеву, овај суд се, примјеном одредби члана 354. Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), ограничио на испитивање само оних повреда закона на које се позвао подносилац Захтјева, те је одлучено као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Захтјев за заштиту законитости се, у смислу одредбе члана 350. став 1. ЗКП РС, може поднијети против правоснажне пресуде само у случајевима повреде Кривичног закона, те повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која се манифестује у повреди права на одбрану), а уз ограничења прописана у ставу 2. и ставу 3. овог члана. Тим ограничењима је искључена могућност улагања овог правног лијека ако није изјављена жалба на првостепену пресуду, као редовни правни лијек, а на наведене повреде материјалног и процесног закона се није могуће позивати у Захтјеву, ако нису биле изнесене у жалби (осим ако се ради о повреди учињеној у жалбеном поступку). Осим тога, искључена је могућност улагања овог правног лијека против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

У конкретном случају поднесеним Захтјевима означена су оба наведена законска основа побијања правоснажне пресуде, а исте повреде закона су истицане и у жалбама бранилаца осуђених на првостепену пресуду.

Према разлозима у образложењу Захтјева браниоца осуђеног Р.Ј., повреда Кривичног закона у поступку доношења побијане правоснажне пресуде је учињена на начин што је овај осуђени оглашен кривим за стицај кривичних дјела примање мита из члана 351. став 1. и из члана 351. став 2. КЗ РС и поред тога што чињенични опис дјела из тачке 1. и 2. не садржи елементе бића овог кривичног дјела у наведеним облицима. При томе се прецизира да су повријеђене одредбе члана 4. став 1. и 2., члана 7. став 1., члана 9., члана 15. став 1. и 2. и члана 23. КЗ РС а све у вези са чланом 242. став 1. тачка в) ЗКП РС. На тај начин је, према тврдњи Захтјева, изрека пресуде учињена и неразумљивом с аспекта мјеста и времена извршења дјела (на ком мјесту и када је оптужени захтјевао износ од 70.000,00 КМ, односно 30.000,00КМ), те радње извршења (коју службену радњу је оптужени морао извршити, у првом случају (тачка 1. изреке пресуде), односно коју радњу није смио извршити, у другом случају (тачка 2. изреке пресуде). Посебно се апострофира да је захтјев за исплату износа од 30.000,00 КМ посљедица неовлаштеност подстрекавања од стране Д.П. као информатора у провођењу посебне истражне радње из члана 234. став 2. тачке д) и ђ) ЗКП РС, што искључује кривично гоњење оптуженог за дјело које је учињено у вези са овим радњама. Овим Захтјевом се тврди да је повреду Кривичног закона починио Врховни суд у жалбеном поступку када је потврдио осуђујућу првостепену пресуду и поред тога што изрека побијане пресуде у чињеничном опису не садржи битне елементе бића кривичног дјела примање мита из члана 351. став 1. КЗ РС нити из члана 351. став 2. истог закона, за која је оглашен кривим том пресудом.

Повреда права на одбрану према аргументима овог Захтјева се огледа у томе што Врховни суд Републике Српске у својој пресуди није образложио због чега сматра да Окружни суд приликом доношења ожалбене пресуде није починио битну повреду одредаба кривичног поступка прописаних у члану 311. тачка г) ЗКП РС. У прилог ове тврдње се истиче, (а потом и детаљно образлаже), да је апсолутно произвољно образложење које је тај суд дао одбијајући као неоснован жалбени приговор о незаконитости доказа прибављених провођењем наведених посебних истражних радњи. Захтјевом се развија теза да повреда сваке процесне норме на штету оптуженог представља повреду права на одбрану загарантованог међународним стандардима, па се у том смислу наводи низ одредби ЗКП РС уз тврдњу да је суд неке погрешно примјенио а неке није уопште примјенио.

Аргументима у образложењу Захтјева осуђеног Ђ.Ш. наведеним у прилог тврдњи о почињеним повредама Кривичног закона, првенствено се на уопштеном нивоу наводи шта представља кодекс судијске етике (а потом сугерише да су принципи судијске етике прекршени у поступку доношења побијане пресуде), у чему се огледа кршење закона од стране суда и који су облици кршења закона, а потом нашироко образлаже чињенично стање у вези са кривичним дјелом из члана 351. став 2. КЗ РС (описаним у тачки 1. изреке пресуде), за које је осуђен као помагач. При томе се посебно апострофира одсуство било каквог контакта овог осуђеног са његовим клијентом Дојчином Пајићем у периоду означеном као вријеме извршење кривичног дјела, а то због тешког здравственог стања његове супруге и његове болести, када је усљед прележаног инфаркта био и животно угрожен. Хронолошки даје преглед састанака између Д.П. (оснивача и директора предузећа која се појављују као стечајни повјериоци у инкриминисаном догађају),

стечајног управника (осуђеног Р.Ј.) и Н.Ш., (радника предузећа Д.П. д.о.о. К.В. - једно од стечајних повјерилаца), за кога тврди да је помагач, а потом износећи суштину садржаја тих разговора апострофира да су приликом тих сусрета они као саучесници правили тајни план извршења кривичног дјела. Тврди да он тим сусретима није присуствовао, нити је знао за договор саучесника у вези са исплатом новчаног износа наведеног у изреци пресуде стечајном управнику. Дајући анализу законских елемената бића кривичних дјела примања и давања мита, с аспекта радње извршења и умишљајног облика виности извршиоца и помагача, тврди да његове радње које је предузео критичног догађаја не представљају радњу извршења кривичног дјела за које је осуђен. Истиче да се те радње могу искључиво доводити у везу са захтјевима његовог клијента Д.П. у оквиру заступања, при чему он није био ни у каквој субјективној и објективној повезаности са саучесницима и извршиоцима кривичног дјела (тврди да је Д.П. давалац мита, стечајни управник је прималац мита, а помагач је Н.Ш.). Апострофира да закључак правоснажне пресуде о његовом умишљајном помагању извршиоцу кривичног дјела примања мита, за које је правоснажно осуђен, представља конструкцију суда засновану на погрешној чињеничној основи што је резултирало и погрешном примјеном Кривичног закона.

Повреду права на одбрану Захтјев овог осуђеног заснива на тврдњи о погрешној оцјени доказа и одбијању приједлога одбране за извођење доказа.

Захтјеви нису основани.

Према диспозицији кривичног дјела из члана 351. став 1. КЗ РС овај облик кривичног дјела примања мита чини службено или одговорно лице које захтјева или прими поклон или другу корист, или које прими обећање поклона или друге користи за себе или другог да у оквиру свог службеног овлаштења, или у вези са својим службеним овлаштењем изврши радњу коју не би смјело извршити, или да не изврши службену радњу коју би морало извршити, док је за ово кривично дјело у облику прописаном у ставу 2. исте законске одредбе дефинисана иста радња извршења (захтјевање или примање поклона или друге користи, те примање обећања поклона или друге користи за себе или другог), али у вези са извршењем службене радње коју би морало или могло извршити или са неизвршењем радње коју не би смјело извршити.

Дакле, радња извршења код оба облика кривичног дјела примања мита из члана 351. став 1. и став 2. КЗ РС, за која је у стицају побијаном правоснажном пресудом оглашен кривим осуђени Р.Ј., се састоји у захтјевању или примању поклона или друге користи, примању обећања поклона или друге користи за себе или другог, а разликују се само по службеној радњи поводом које се захтјева или прима мито.

У чињеничном опису изреке побијане пресуде (тачка 1. изреке) као радња извршења кривичног дјела из става 2. члана 351. КЗ РС од стране овог осуђеног означава се, у више наврата захтјеван а потом и примљен износ од 70.000 КМ од Д.П. као оснивача и директора предузећа Д.П. д.о.о. К.В. и Д.П. ГМБХ Ф.Г., као стечајног повјериоца, да би у оквиру својих овлаштења као стечајни управник, том повјериоцу исплатио дио признатих потраживања у стечајном поступку који је рјешењем Основног суда у Бањој Луци број 11 71 Ст 008341 06 Ст од 31.05.2007. године отворен над предузећем а.д. П.д. д.о.о. К.В.

Радња извршења кривичног дјела из става 2. члана 351. КЗ РС (описана у тачки 2. изреке пресуде) се огледа у захтјевању а потом и примању износа од 30.000.00 КМ од истог лица као оснивача и директора наведених предузећа која се појављују као стечајни повјериоци у истом стечајном поступку, да би у оквиру својих овлашћења, у главној диоби том стечајном повјериоцу исплатио преостало признато потраживање у стечајном поступку, иако је знао да, по рјешењу Основног суда у Бањој Луци број 11 71 ПС 003768 04 Пс од 17.07.2009. године којим је одређена привремена мјера обезбјеђења забрана исплате потраживања стечајном повјериоцу, признато потраживање до износа од 100.000 КМ, не смије исплатити том стечајном повјериоцу до другачије одлуке суда о мјери обезбјеђења.

Тако конципираним чињеничним описом дјела у изреци побијане пресуде сасвим јасно и одређено су дефинисане радње извршења кривичног дјела примања мита из члана 351. став 1.КЗ РС (по којима је овај осуђени захтјевао и примио мито да у оквиру свог службеног овлашћења изврши радњу коју не би смио извршити), те из става 2. истог законског прописа (по којима је овај осуђени захтјевао и примио мито да у оквиру свог службеног овлашћења изврши радњу коју би морао извршити).

Имајући у виду наведено, те чињеницу да су у чињеничном опису изреке означени мјесто и вријеме извршења дјела, онда се не може прихватити као основан приговор Захтјева браниоца овог осуђеног заснован на тврдњи да чињенични опис дјела у изреци побијане пресуде не садржи опис бића кривичног дјела примања мита у наведеним облицима, па да су слиједом тога првостепени и другостепени суд повриједили Кривични закон на штету осуђеног када су га огласили кривим за стицај два кривична дјела примања мита.

Нема мјеста ни приговору овог Захтјева који се темељи на тврдњи да радње овог осуђеног описане у тачки 2. изреке пресуде (које се односе на осуду за кривично дјело из става 1. члана 351. КЗ РС) не представљају кривично дјело јер су, према тврдњи Захтјева, резултат подстрекавања од стране информатора у провођењу посебних истражних радњи из члана 234. став 2. тачке д) и њ) ЗКП РС. Ово из разлога што за такву тврдњу нема упоришта у проведеним доказима на главном претресу, како се то правилно закључује у образложењу побијане пресуде, који закључак као правилан прихвата и овај суд.

За тврдњу Захтјева браниоца осуђеног Р.Ј. да је право на одбрану овог осуђеног повријеђено од стране Врховног суда Републике Српске на начин што у разлозима своје одлуке није образложио због чега сматра да првостепени суд приликом доношења ожалбене пресуде није повриједио право на одбрану (на коју повреду је жалба указивала), такође нема основа јер су у образложењу другостепене пресуде на страни 4. дати разлози због којих је другостепени суд одбио као неоснован тај жалбени приговор, а ове разлоге прихвата и овај суд као мјеродавно образложење.

Неодржива је и теза овог Захтјева по којој повреда сваке процесне норме на штету оптуженог представља повреду права на одбрану.

Наиме, право на одбрану представља једну од битних повреда кривичног поступка која је предвиђена одредбом члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, а под ову повреду одредаба кривичног поступка се не могу подвести оне повреде поступка које су издвојене у посебне, друге облике битних повреда одредаба кривичног поступка прописане одредбама овог члана.

Ово право, садржано у принципу „једнакост оружја“ је у функцији процесне једнакости странака током суђења које оптуженом обезбјеђује једнаке процесне могућности током поступка у припреми и представљању случаја који је предмет оптужбе, а првенствено обухвата, али се не ограничава на сљедећа права: право на довољно времена и одговарајуће могућности за припремање одбране, право да позива и испитује свједоке, право на ангажовање вјештака, право присуствовања суђењу, право приступа документацији и другим доказима који му могу помоћи у припреми одбране, право на браниоца, те право на присуствовање расправи у жалбеном поступку на којој је присутан тужилац. Повреда ових права, али и других права оптуженог која су у функцији осигурања једнаког процесног положаја странака током суђења, представља посебан облик битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС која има за посљедицу укидање пресуде донесене уз ове повреде поступка. Због посебног значаја ових права, која су у основи права на правично суђење гарантованог чланом 6. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, повреда права на одбрану је једини облик битне повреде одредаба кривичног поступка, прописан цитираном законском одредбом, који представља основ за подношење захтјева за заштиту законитости, као ванредног правног лијека.

На аргментима Захтјева, који се свODE на тврдњу о повредама низа одредби ЗКП РС у поступку доношења побијане пресуде, а без прецизирања конкретних процесних радњи и одлука суда које би манифестовале процесну неједнакост оптуженог у погледу приступа доказима и њиховог извођења на главном претресу (што се Захтјевом сугерише), не може се, по оцјени овог вијећа, темељити тврдња о повреди права на одбрану, као битној повреди одредаба кривичног поступка из тачке г) цитиране законске одредбе.

Погрешно и непотпуно чињенично стање не може бити разлог за подношење овог ванредног правног лијека, нити се цитиране повреде закона које су прописане као основ за његово подношење (повреда Кривичног закона и повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС) могу базирати на тези о мањкавој чињеничној основи правоснажне пресуде.

Захтјевом осуђеног Ђ.Ш. означена су оба напријед наведена законска основа побијања правоснажне пресуде овим ванредним правним лијеком (повреда Кривичног закона и повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, међутим из образложења Захтјева произлази да се тврдња о повреди Кривичног закона и повреда права на одбрану темељи на приговорима о мањкавости чињеничне основе побијане правоснажне пресуде, тако што се Захтјевом настоји ревидирати утврђено чињенично стање у побијаној правоснажној пресуди, на начин који би довео до другачије правне оцјене ревидиране чињеничне основе, а која би резултирала доношењем пресуде којом се осуђени ослобађа оптужбе за дјело за које се оптужником терети и за које је осуђен побијаном правоснажном пресудом.

На приговорима таквог карактера не може се заснивати тврдња о учињеним повредама закона јер нужну претпоставку за позивање на ове основе побијања правоснажне пресуде, представља потпуно респектовање правилности чињеничне основе те пресуде, па како наведени аргументи Захтјева по свом карактеру првенствено одражавају приговор правилности утврђеног чињеничног стања на којем се заснива побијана пресуда, то се не може прихвати као основан приговор Захтјева да је побијана правоснажна пресуда донесена уз повреду Кривичног закона .

Надаље на приговору овог Захтјева заснованом на тврдњи о погрешној оцјени изведених доказа на главном претресу (што такође представља приговор чињеничног карактера) не може се заснивати теза о повреди права на одбрану, као битној повреди одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, нити је повреду права на одбрану могуће заснивати на приговору да је суд одбио доказне приједлоге одбране.

Наиме, у смислу одредбе члана 278. став 2. ЗКП РС судија, односно предсједник вијећа, у смислу одредбе члана 278. став 2. ЗКП РС, има дискреционо овлаштење да одбије извођење понуђеног доказа када оцјени да је непотребан и закључи да чињенице које странке или бранилац желе да докажу немају значаја за предмет. Овакво законско ограничење права на извођење доказа је, када се има у виду пракса Европског суда за људска права, конзистентно са одредбама члана 6. став 3. тачка д) Европске конвенције, међутим да би примјена овог ограничења била у складу са цитираном одредбом Европске конвенције суд је у обавези да у образложењу пресуде наведе разлоге због којих је одлучио да не прихвати поједине доказне приједлоге, а ова обавеза суда недвосмислено произлази и из одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС у погледу свих неприхваћених доказних приједлога странака. У конкретном случају Захтјевом се не тврди да је суд одбио доказни приједлог одбране не дајући образложење за такву одлуку (у чему би се манифестовала повреда права на одбрану), па с обзиром на то да се на самој чињеници одбијања доказних приједлога не може темељити тврдња о повреди права на одбрану, то нема мјеста ни овај приговор Захтјева осуђеног Ђ.Ш.

Из изнијетих разлога, овај суд налази да поднесени Захтјеви осуђеног Ђ.Ш. и браниоца осуђеног Р.Ј. нису основани, јер повреде закона на које се позивају подносиоци Захтјева нису учињене у поступку доношења побијане пресуде, на што се и у одговору републичког јавног тужиоца на тај Захтјев правилно указује.

Ради тога је у смислу одредбе члана 355. ЗКП РС одлучено као у изреци ове пресуде, тако што су Захтјеви одбијени.

Записничар
Соња Матић

Предсједница вијећа
Весна Антонић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић